

Az EU-tagság megítélése három évvel a csatlakozás után¹

Jelen kutatás a magyar lakosság Európai Unióhoz való viszonyát vizsgálja, alig három évvel a belépés után. A felmérés a 22 évesnél idősebb magyar lakosság körében történt, országos szinten – nagyvárosokban és községekben egyaránt. A minta nagysága 532 fő. Hiszem, hogy e kutatás és a témában végzett más felmérések eredményeinek elemzésével javítható a lakosság körében az EU-ról kialakult kép, következtetések vonhatók le az esetleges elégedetlenségek okaival kapcsolatban, valamint segít rámutatni a mindenkori kormányzati kommunikáció lehetséges gyenge pontjaira.

A KUTATÁS MÓDSZERTANA

Összesen 3229 személyt kerestünk meg, amiből 532 értékelhető kérdőív született, így a válaszadási hajlandóság 16%. Ennek 45%-a (241 fő) személyes megkérdezés keretében, míg több 55%-a (291 fő) elektronikus formában válaszolt a feltett kérdésekre.

Tekintettel arra, hogy a kérdőív 1. kérdése arra irányult, hogy a megkérdezett hogyan szavazna most az uniós tagsággal kapcsolatban, ha újra szavazhatna erről a kérdésről, ezért a mintába csak a 22 évesnél idősebb magyar állampolgárok kerültek be. Csak az e feletti korosztálynak lehet ugyanis összehasonlítási alapja, hiszen a 18. életévét be nem töltött személy nem vehetett részt a 2003-ban rendezett népszavazáson. A korosztályi megoszlást az 1. táblázat mutatja.

1. táblázat A kutatás alanyainak korosztályi megoszlása		
Korcsoportok (év)	Kitöltők száma (fő)	Kitöltők megoszlása (%)
22–29	151	28
30–39	132	25
40–49	124	23
50–59	75	14
60–69	39	8
70 és felette	11	2
Összesen	532	100

A nemek megoszlását tekintve 276 nő, míg 256 férfi válasza került a mintába. Ez arányában 52, illetve 48%, ami nagyjából megfelel az országos megoszlásnak.

Az 532 főből 291 fő elektronikus úton adta válaszáat, mely arányban áll a 2007-ben internettel rendelkező, vagy az azt elérni és használni képes lakosságnak a teljes népességhez viszonyított arányával. Az elekt-

¹ A tanulmány a Külügyminisztérium és az Országgyűlés Elnökének pályázatára készült.

2. táblázat
A kutatás alanyainak földrajzi megoszlása

Lakóhely	Kitöltők száma (fő)	Kitöltők megoszlása (%)
Budapest	128	24
Megyeszékhelyek	188	35
Város (nem megyeszékhely)	99	19
Községek	117	22
Összesen	532	100

ronikus adatgyűjtés során egy rendelkezésemre álló adatbázist használtam. Az elektronikus úton megkérdezettek kiválasztása teljesen véletlenszerű volt. Az ilyen módon válaszolók szintén az ország minden tájáról előfordulnak, de esetükben magasabb volt a

oszlásuk: 143 fő Dány-Zsámbok-Kóka községekből, 51 fő Budapestről, 57 fő Sopronból került a mintába. A lakóhelyek szerinti megoszlást a 2. táblázat mutatja.

A válaszadási hajlandóság a községekben kiemelkedően magas volt (68%), de a városokban is jóval magasabb volt, mint az elektronikus úton való adatgyűjtés hatékonysága.

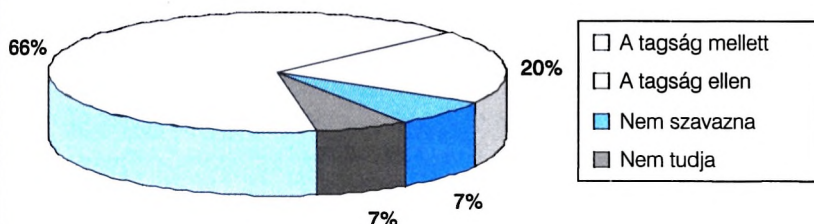
AZ EU-TAGSÁG TÁMOGATOTTSÁGA

A 2003. április 12-én megtartott, Magyarország az Európai Unióhoz való társulásáról szóló népszavazás során a csatlakozás mellett voksolók aránya 83,76% volt (Országos Választási Iroda, 2003). Jelenleg ez 66% lenne a teljes mintában és 77% a biztos szavazók körében (1. ábra).

A következőkben bemutatásra kerülnek azok az okok, amelyek kis mértékben ugyan, de az Európai Unió tag-ság támogatottságát csökkentették a csatlakozás óta.

1. ábra
Az Európai Unió tag-ság támogatottsága

Ha újra szavazhatna az Európai Unióhoz való csatlakozásunkkal kapcsolatban, hogyan szavazna? (N=530)



22-29 éves korosztály (ezen csoport 82%-a választott elektronikus úton, ami 124 főt jelent).

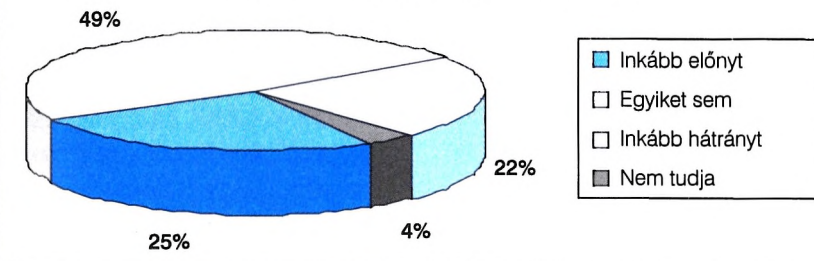
A kutatás személyes megkérdezéssel történő része három helyen zajlott: három Pest megyei községet magában foglaló körzetben, Budapesten, és Sopronban. Az ilyen módon választ adók és földrajzi meg-

oszlásuk: 143 fő Dány-Zsámbok-Kóka községekből, 51 fő Budapestről, 57 fő Sopronból került a mintába. A lakóhelyek szerinti megoszlást a 2. táblázat mutatja.

A válaszadási hajlandóság a községekben kiemelkedően magas volt (68%), de a városokban is jóval magasabb volt, mint az elektronikus úton való adatgyűjtés hatékonysága.

2. ábra
A tagság megítélése mikroszinten

Ön a hétköznapi életében érzékel-e közvetlenül bármilyen előnyt vagy hátrányt az európai uniós tagságból fakadóan? (N=529)



ELŐNYÖK ÉS HÁTRÁNYOK MIKRO- ÉS MAKROSZINTEN

2005. tavaszán 47% volt azok aránya, akik úgy gondolták, hogy az uniós tagság előnyös Magyarországra számára (Eurobarometer 63.4), míg 2006. tavaszán ugyanez az arány 54% volt (Eurobarometer 65).

Azok száma, akik 2005-ben úgy érezték, hogy a tagság nem előnyös Magyarországnak (39%), 2007-re jelentősen apadt. Ma már csak 27% gondolja így.

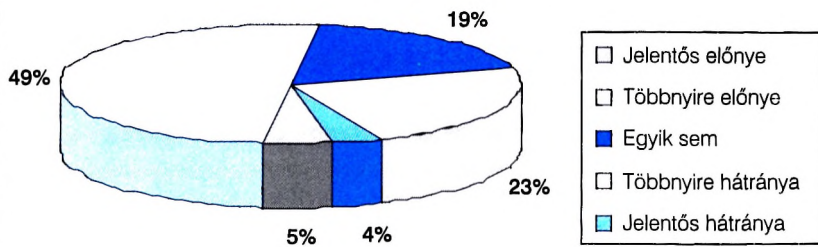
25% azok aránya, akik szerint a tagság előnyt jelentett az egyén számára is (2. ábra). Érthető, hogy a

válaszadók 49%-a az alig három éves uniós múltat visszatekintő életében jelenleg még nem érzékel semmilyen változást a tagságból kifolyólag. Az itt adott válaszok nagyobb részt inkább tükrözhetik az egyén emocionális kötődését az Európai Unióhoz, mintsem olyan életkörülmény-változásokat, melyek a tagságból erednek. Érdekes viszont, hogy makroszinten csupán 19% azoknak az aránya, akik szerint a tagság Magyaror-

3. ábra

A tagság megítélése makroszinten

Ön szerint az uniós tagságból származott-e előnye vagy hátránya Magyarországnak? (N=520)



szág számára az elmúlt három év alatt nem hozott sem negatív, sem pozitív eredményt.

Megfigyelhető továbbá, hogy kialakul egy olyan réteg, amelyben az egyének, bár borúsan látják mind saját maguk, mind Magyarország EU-tagsággal kapcsolatos helyzetét (22% és 27%), mégis optimisták, és bíznak a számukra kedvező változásokban, hiszen a tagságot ma elutasítani vágyók aránya csupán 20%.

A KORRUPCIÓ ÜGYÉNEK MEGÍTÉLÉSE

A korrupció ügye azért kiemelten fontos, mert létezésével a fekete- és szürkegazdaság aránya megnő. Az ilyen gazdasági ügyletek hivatalosan sehol nem jelennek meg, ezáltal a bruttó hazai termékben (GDP) sem. Rontja a versenyképességet, az esélyegyenlőséget, és számos más közgazdaságtani, er-

1%-ot azok aránya, akik úgy érzik, hogy a korrupció ügye Magyarországon ez idő alatt jelentősen javult volna; azok aránya is csak 8%, akik szerint egyáltalán kisebb mértékű a bűnözés ezen formája, míg

„A válaszadók 65%-a nyilatkozott úgy, hogy a korrupció ügye Magyarországon 2004. májusa óta nem változott, vagy legalábbis nincs az uniós tagsággal összefüggésben. Gyakorlatilag nem éri el az 1%-ot azok aránya, akik úgy érzik, hogy a korrupció ügye Magyarországon ez idő alatt jelentősen javult volna; azok aránya is csak 8%, akik szerint egyáltalán kisebb mértékű a bűnözés ezen formája, míg összesen 27% gondolja úgy, hogy ezek az esetek az utóbbi időkben szaporodtak.”

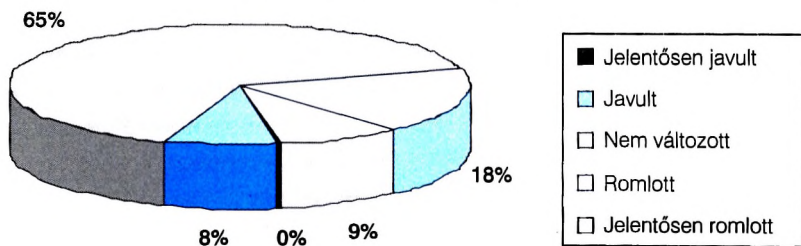
összesen 27% gondolja úgy, hogy ezek az esetek az utóbbi időkben szaporodtak.

A GfK Hungária saját közvéleménykutatási adatai alapján a korrupció ügyének megítélése Magyarországon az EU csatlakozás óta folyamatosan romlik. Felmérésük szerint 2005-ben 36%, 2006-ban 49%, míg 2007. elején 54% volt azok aránya, akik szerint romlott, vagy jelentősen romlott a korrupció helyzete hazánkban (GfK Hungária Sajtószolgálat, 2007. február 28.). A 4. ábra adatai alátámasztják a GfK által megállapított romló tendenciát, amely azt bizonyítja, hogy jelentős tennivalóink vannak még a korrupció elleni küzdelemben.

4. ábra

A korrupció ügyének megítélése

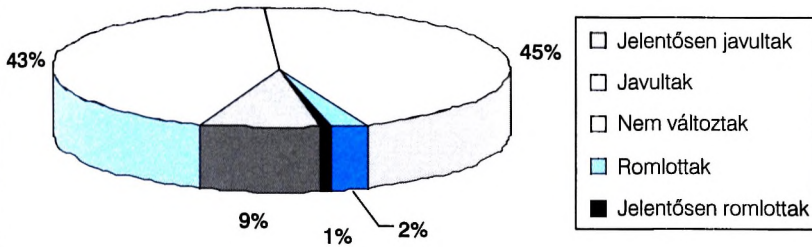
Ön szerint hogyan változott a korrupció ügye Magyarországon az EU csatlakozás óta? (N=511)



5. ábra

A kisebbségügy megítélése

Ön szerint javultak-e a kisebbségek jogainak védelme Magyarországon az EU csatlakozás óta? (N=527)



A KISEBBSÉGÜGY MEGÍTÉLÉSE

Az 5. ábra alapján látható, hogy a válaszadók 54%-os többsége szerint a kisebbségügy a csatlakozás óta javult. Elenyésző, mintegy 3% az aránya, akik szerint a kisebbségek jogainak védelme az utóbbi pár évben romlott. Az eredményhez minden bizonnyal jelentősen hozzájárultak a roma integráci-

„A csatlakozást megelőzően az emberek jobban bíztak abban, hogy Magyarország is olyan előnyöket képes nyújtani az Unió számára, amelyekre szükségük van, a magyarok viszont bővelkednek benne. Elképzelhető, hogy véleményük szerint ezek az erőforrások csökkentek, vagy az Unió kevésbé tart rájuk igényt.”

óban elért eredmények, Magyarország kisebbségi jogalkotása, és intézményrendszere. Ezek a jelentős sikerek példaként jelentkezhettek akár még az Európai Unió számára is (Toso 2003). Köszönhetők ezek olyan elemeknek, mint például a civil szervezetek munkáinak, a megújult romapolitikának, vagy akár a Homofóbia Ellenes Világnap kihirdetésének.

Mindezek ellenére 45%-kal magasnak mondható azok aránya, akik szerint nem változott a kisebbségügy. Az utóbbi pár évben megvalósított kisebbségpolitika látható sikereit beárnyékolja a nemzetközi visszhangot keltő roma kivándorlás, valamint olyan egyedi esetek, amikor hátrányos megkül-

önböztetés miatt súlyos jogsérelem ér egy kisebbséghez tartozó egyént. Pedig egy demokratikus ország egyik alappillére, ha mindent megtesz azért, hogy a kirekesztés és előítéletek ellen fellépjen annak érdekében, hogy az emberi méltóság ne csorbuljon.

Az etnikumok érdekeinek és jogainak biztosításában Magyarország még az Európai Unióban is élenjáró: kezdeményezésünkre került be az EU alkotmányszerződésébe a kisebbségi jogok védelme

(Piac és Profit, 2006. december).

A MAGYAR TAGSÁG ÉS AZ EU KAPCSOLATÁNAK VIZSGÁLATA

2000. őszén a Magyar Gallup Intézet úgy tette fel a kérdést, hogy egyetért-e azzal a kijelentéssel, hogy Magyarország sokat nyújthat az Európai Uniónak?

Akkor erre a kérdésre a megkérdezettek 45%-a felelt igennel (Gallup, 2001). Több mint 6 év elteltével (legalábbis a ezen kutatás szerint) ez az arány 33%-ra csökkent (6. ábra).

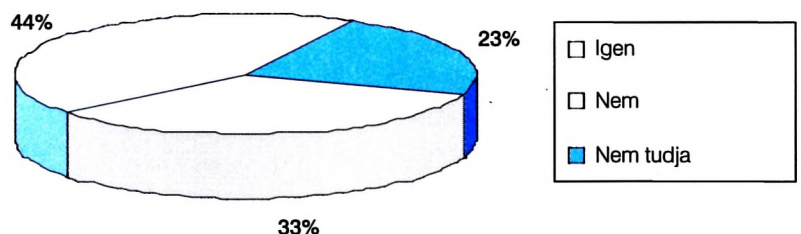
A csatlakozást megelőzően tehát az emberek jobban bíztak abban, hogy Magyarország is olyan előnyöket képes nyújtani az Unió

sámára, amelyekre szükségük van, a magyarok viszont bővelkednek benne. Elképzelhető, hogy véleményük szerint ezek az erőforrások csökkentek, vagy az Unió kevésbé tart rájuk igényt.

6. ábra

A tagság előnye az EU számára a magyarok szerint

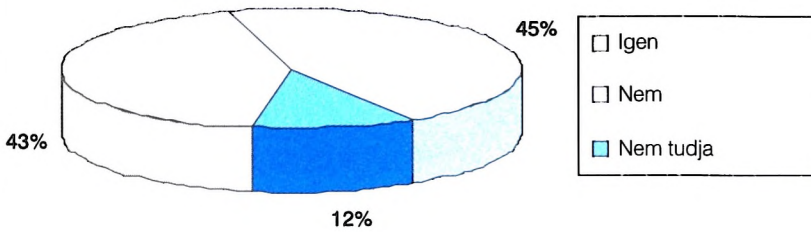
Egyetért-e azzal a kijelentéssel, hogy Magyarország a tagságával sokat nyújt az Európai Uniónak? (N=525)



7. ábra

A tagság előnye az EU számára a magyarok szerint II.

Egyetért-e azzal a kijelentéssel, hogy az uniós tagsággal Magyarország fontosabbá vált Európa számára? (N=530)



Jóval megosztottabbak az emberek abban a kérdésben, hogy Magyarország fontosabbá vált-e az EU számára a csatlakozás óta. Ha kismértékben is, de többen vannak azok, akik szerint nem vált fontosabbá az ország a Közösség számára (45%), mint azok, akik szerint igen (43%) (7. ábra).

A 2000-ben készült Gallup felméréssel összevetve itt már jóval nagyobb kontrasztot találhatunk. Ugyanis ekkor 78%-a értett egyet azzal, hogy az ország csatlakozásával Magyarország fontosabbá válik Európa számára. Ennek a gondolatnak a támogatottsága mára 35%-kal apadt, de érdekes módon még így is 10%-kal többen vannak azok, akik szerint fontosabbá váltunk Európa számára, mint akik szerint a tagsággal Magyarország sokat nyújt az EU-nak. Ezek szerint számukra Magyarországnak, mint tagországnak inkább van stratégiai jelentősége, mintsem gazdasági, kulturális, vagy egyéb olyan értéke, amelyet jelentős pozitívumként az EU részére fel tud szabadítani.

A 8. ábrán bemutatom, hogy az 532 megkérdezett alany milyen mértékűnek találja az Európai Unió létének egyes elemeinek hatását magyar vonatkozásban. Vizsgáltam, hogy az egyének mennyire tartják makroszinten befolyásoló tényezőnek az uniós politikát és gazdaságot, valamint a társadalmi sokszínűség kérdéseit.

Jól látható, hogy az – egyébként piac- és közvélemény-kutatásokban gyakran alkalmazott 1-től 7-ig

terjedő skálán – az Európai Unió gazdaságának változásait tartják leginkább befolyásolónak a magyar gazdaságra nézve 4,751-es indexszel. Ez tulajdonképpen érthető, hiszen Magyarország elsősorban gazdasági megfontolásból csatlakozott az EU-hoz, és még jó ideig ez marad a meghatározó tényező.

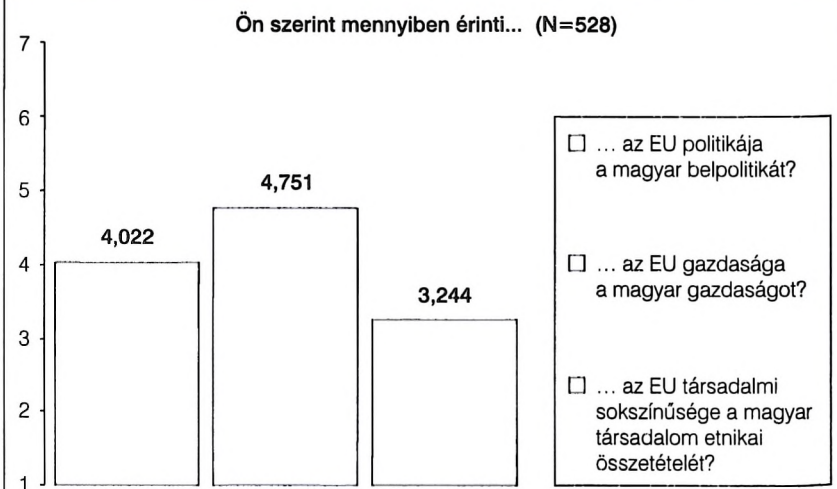
Érdekességnek mondható az, hogy a megkérdezettek, ha minimális mértékben is, de az átlagnál inkább befolyásolónak tartják (4,022) az EU politikának

a magyar belpolitikára gyakorolt hatását – ha az átlagot 4-nek vesszük. Igaz ugyan, hogy az Európai Unió előírások és ajánlások sorait határozza meg minden tagállama számára (pl. környezetvédelem, etnikumok jogainak védelme, egységes felsőoktatási rendszer, stb.), de közvetlenül a belpolitikai eseményekbe az Unió közvetlenül nem avatkozik be.

A felsoroltak közül a magyarok legkevésbé attól tartanak, hogy az EU társadalmi sokszínűsége hatással lenne a magyar társadalom etnikai összetételére (3,244-es index). Pedig a szabad munkaerő-vállalás, vagy a felsőoktatási intézmény szabad megválasztása az Unió területén belül minden bizonnyal fel fogja erősíteni a fluktuációt a jövőben.

8. ábra

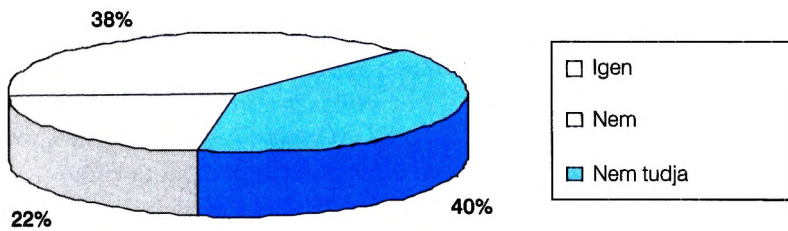
Az uniós politika, gazdaság, és társadalmi jelenségek vélelmezett hatásai



9. ábra

A román csatlakozás támogatottsága

Örül-e, hogy 2007. január 1. óta Románia is tagja az Európai Uniónak? (N=525)



VÉLEMÉNYEK A KÉT ÚJ EU-TAG CSATLAKOZÁSÁRÓL

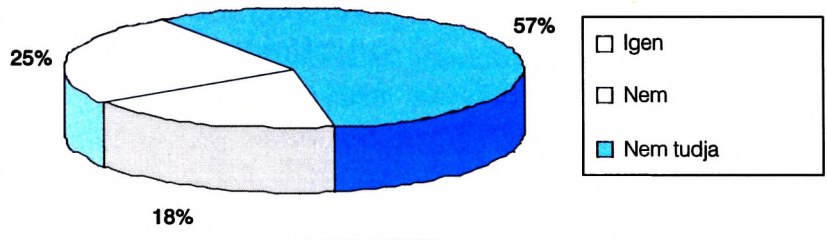
2006. tavaszán a bővítést támogatók aránya Magyarországon 59% (Eurobarometer 65), míg 2005. tavaszán 66%-ra volt, annak ellenére, hogy magát a magyar tagságot támogatók aránya ekkor volt a legkisebb (Eurobarometer 63.4). Ugyanez az arány Magyarország uniós csatlakozásának idején, 2004. tavaszán volt a legmagasabb, mintegy 74% (Eurobarometer 2004.1). Az Unió bővítésével egyetértők 65%-os aránya 2006. őszén ismét a 2005-ös szintre esett vissza. Hozzá kell tenni, mindeközben az EU-25-ök között ugyanez csak 46% (Eurobarometer 66).

2007. tavaszán azonban jelen felmérés szerint a bővítést támogatók aránya Románia esetében 22% (9. ábra), Bulgáriával kapcsolatban pedig csupán 18% (10. ábra). Ha ezek alapján a

10. ábra

A bolgár csatlakozás támogatottsága

Örül-e, hogy 2007. január 1. óta Bulgária is tagja az Európai Uniónak? (N=529)



tartósen elmarad azon országok megítélésétől, amelyek az integrációs folyamatban részt vesznek.

További magyarázat, hogy az Eurobarometer felmérésben nincs lehetőség arra, hogy a válaszadó úgy nyilatkozhasson, hogy a kérdésre nem tud, vagy nem akar válaszolni. Ilyen tekintetben jelentős

tartalék képződött a 2007-es felmérésben. A román csatlakozással kapcsolatban 40%, míg a bolgár csatlakozással kapcsolatban a megkérdezettek több, mint fele (57%) nem tudott állást foglalni.

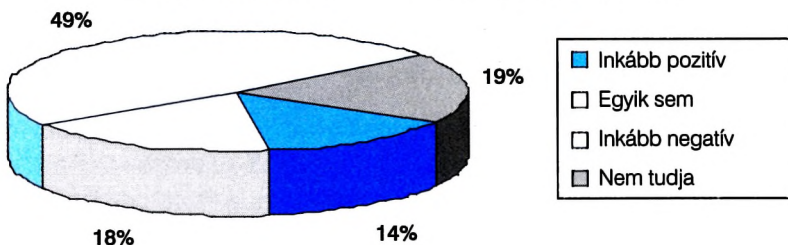
Érdekeséggéppen megemlíthető, hogy 2001-ben a burgenlandi lakosság 59%-a támogatta a magyar csatlakozást, míg kifejezetten ellene 21% voksolt (EuRegio Burgenland, 2001).

Románia és Bulgária 2007. január 1-je óta teljes jogú tagja az Európai Uniónak. Nézzük meg, hogy a magyar lakosság hogyan látja a két új tagállam csatlakozásával járó hatásokat.

11. ábra

Vélemények a román tagság várható hatásairól

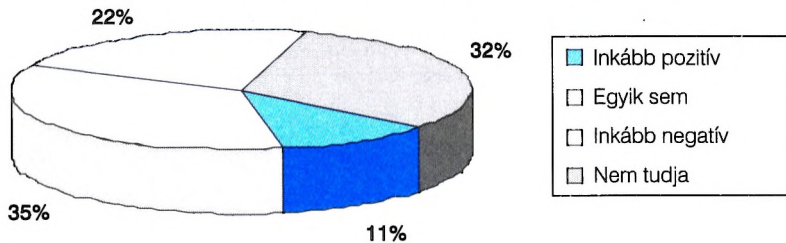
Ön szerint a magyar gazdaságra nézve összességében pozitív, vagy negatív hatása lesz a román csatlakozásnak? (N=529)



12. ábra

Vélemények a bolgár tagság várható hatásairól

Ön szerint a magyar gazdaságra nézve összességében pozitív, vagy negatív hatása lesz a bolgár csatlakozásnak? (N=529)



A megkérdezettek csupán 14%-a gondolja úgy, hogy a román csatlakozásnak pozitív hatása lesz a magyar gazdaságra nézve, míg több mint háromszor ennyien (49%) hiszik, hogy ez inkább negatív hatásokat fog eredményezni (11. ábra), miközben 18% azok aránya, akik szerint a román tagság nincs hatással a magyar gazdaságra.

Vessük össze ezeket az adatokat a bolgár csatlakozás várható hatásaival kapcsolatos véleményekkel. A 12. ábra adataiból látható, hogy a válaszadók 11%-a pozitív, míg kétszer ennyien negatív hatásokat várnak a bolgár csatlakozástól. Szintén majdnem kétszer annyian gondolják úgy, hogy nem lesz hatása a bolgár a csatlakozásnak a magyar gazdaságra, mint azok, akik ugyanezt nyilatkozták Románia esetében.

Magyarázatra szorul, hogy a román csatlakozást magyar szempontból miért tartják több mint kétszer annyian hátrányosnak (49%), mint a bolgárt (22%), annak ellenére, hogy a román csatlakozást még többen is támogatták (22%), mint a bolgár integrációt (18%).

Egyrészt Románia közelsége magyarázza, hogy csatlakozásuk a megkérdezettek véleménye szerint jóval erősebb hatást fejt ki a magyar gazdaságra, mint a bolgár. A román csatlakozás nagyobb támogatottságát köszönheti azoknak is, akik a román csatlakozásban látják a határon túli magyarság anyaországhoz való közeledésének lehetőségét. Ugyanakkor ez magyarázatot ad arra is, hogy eközben miért nincs összefüggés a román csatlakozás támoga-

tottsága és annak negatív hatásaitól való félelmek arányai között. Jóval bizonytalanabbak az emberek a bolgár csatlakozás magyar vonatkozású hatásaival kapcsolatban, jelzi ezt az a 32%, akik nem tudtak erre a kérdésre határozott választ adni.

Szintén érdekesség, hogy a román állampolgárok 56%-a gondolta úgy 2005. őszén, hogy Románia számára az EU-csatlakozás rövid távon inkább hátrányos lesz, míg 68%-uk úgy érezte, hogy

hosszú távon a folyamat kedvez az országuknak (transindex.ro, 2005. szeptember). Mindeközben 2004. év végén a bolgárok 71%-a pártolta az EU tagságot (eurohitek.hu, 2004. december). A románok a csatlakozás várható hátrányaként említették többek között a munkanélküliség növekedését, és az árak jelentős növekedését. A magyarok ezzel szemben a román munkavállalók magyarországi munkahelyek

„Magyarázatra szorul, hogy a román csatlakozást magyar szempontból miért tartják több mint kétszer annyian hátrányosnak (49%), mint a bolgárt (22%), annak ellenére, hogy a román csatlakozást még többen is támogatták (22%), mint a bolgár integrációt (18%).”

„Érdekesség, hogy a román állampolgárok 56%-a gondolta úgy 2005. őszén, hogy Románia számára az EU-csatlakozás rövid távon inkább hátrányos lesz, míg 68%-uk úgy érezte, hogy hosszú távon a folyamat kedvez az országuknak.”

betöltéseitől, és a balkáni állampolgárok uniós színtereken elkövetett bűnesetek számainak növekedésétől tartanak leginkább.

EU-N KÍVÜLI EURÓPAI ÁLLAMOK NÉPSZERŰSÉGE

Jelen kutatás eredménye jelentősen különbözik az Eurobarometer által publikált adatoktól. Ennek az az oka, hogy az Eurobarometer a felsorolt nem EU-tag államok mindegyikénél felteszi a kérdést, hogy az alany az adott ország integrációját támogatja, vagy

sem. Ez az eljárás bár a tagjelölt országok hazai megítélésével kapcsolatban árnyaltabb képet ad ugyan, de a kérdések megválaszolására az alanyok több időre van szüksége, amely olyan pszichológiai elemeket jelenít meg a kutatás során, mely rontja a hatékonyságot (pl. türelmetlenné válik az alany). Ez a szempont legalább olyan fontos, mint a megbízható adatok begyűjtése.

Jelen kutatásban a kérdést úgy tettem fel, hogy az alany melyik tagjelölt európai államot látná legszívesebben az Európai Unió tagjai között. Több válaszlehetőség megjelölésére is volt mód. A 13. ábrából egyértelműen látszik, hogy a magyarok leginkább Horvátországot látnák szívesen az EU-n belül, erre az 583 válaszból 415 jelölés érkezett, ami 71%-nak felel meg azok között, akik a felsorolt országok közül valamelyiket Európai Unió tagállamnak szeretnék látni. (A válaszadók számára képest még jobb az arány.)

Horvátország uniós csatlakozása az elmúlt pár évben azért késlekedett, mert a délszláv háborúban a háborús és emberiség ellen elkövetett bűnök és gyilkosság vádjai miatt a Hági Törvényszék által közzétett Ante Gotovina horvát tábornok kiadatásának ügyében Horvátország az Európai Unió álláspontja szerint nem tett meg mindent maradéktalanul. 2005. második felétől azonban a csatlakozási tárgyalások felgyorsultak, Horvátország előreláthatólag 2009-ben lehet az Európai Unió teljes jogú tagja (Népszabadság Online, 2006. június). A horvát csatlakozás egyben mellett a gazdasági befektetések miatt is rendkívül fontos Magyarország számára, a kimagasló magyar támogatás ennek is köszönhető. Nem elhanyagolható szempont továbbá, hogy a magyarok elsőszámú üdülési célpontja Horvátország.

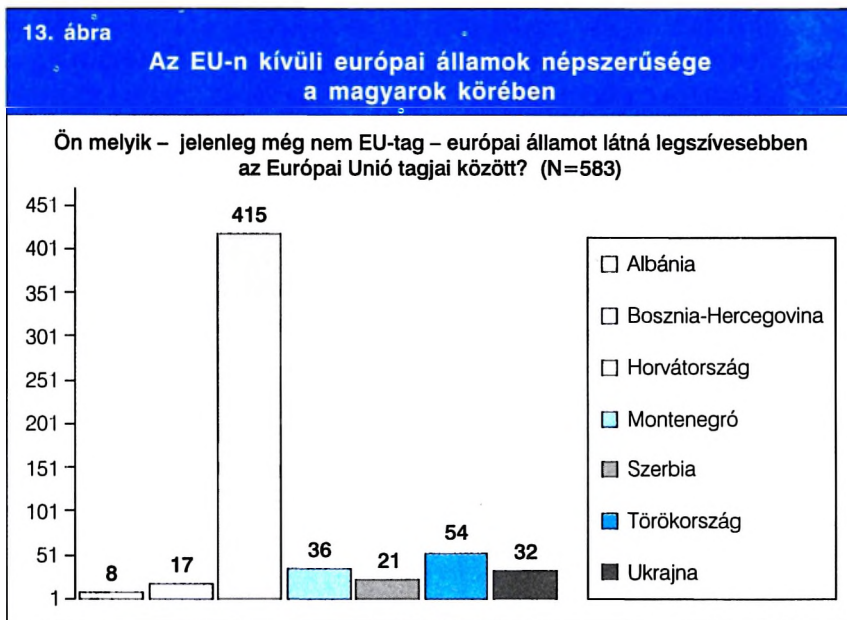
Sorrendiségben Horvátországot Törökország követi, majd a további sorrend az említések gyakoriságával: Montenegró, Ukrajna, Szerbia, Bosznia-Hercegovina, és Albánia. Megjegyzendő, hogy az utóbbi két államra tett szavazatok egy esetben sem voltak önállóak; bejelölésük az adott alanyoknál csupán másodlagos volt.

A kulturális- és vallási különbségek, valamint a földrajzi távolság ellenére is figyelemreméltó

Törökország támogatottsága. A török csatlakozási folyamat azonban 2006. végén lelassult, mivel Ankara egyelőre nem szünteti meg az embargót a ciprusi hajók és repülőgépek előtt. Ezért az EU nyolc tárgyalási fejezet átmeneti befagyasztásáról határozott 2006. decemberében (hvg, 2006. december 16.).

Kitűnik a sorból, hogy Montenegró csatlakozásának támogatottsága felülmúlja még a szerb, az ukrán, és a bosnyák integrációval kapcsolatos támogatást is. Montenegróban 2006. május 21-én tartott népszavazást a Szerbia és Montenegró államszövetségből való kilépés kérdésében, majd 2006. június 3-án kikiáltotta függetlenségét (index.hu, 2006. június 3.). Ezzel létrejött egy olyan kb. 600 ezer lakosú miniállam, amely a volt Jugoszlávia utódállamai közül utolsó tagállamként vált ki a Szerbiával való közösségből, és ezzel az elmúlt időszakban a médiák politikai híreinek elsőszámú szereplőjévé vált. Ennek is köszönheti népszerűségét, valamint annak, hogy az állam egyik legfontosabb feladatának az EU intézményeihez való gyors integrálódást tartja. Ezzel is magyarázható, hogy Montenegró a felsorolt államok közül a harmadikként végzett azok között, akiket a magyarok a legszívesebben látnának EU tagállamként.

Ukrajnával az Európai Unió egyelőre szorosabb együttműködést szorgalmaz, azonban esetleges tagságot nem ígért. Ennek tükrében elmélyítik a gazdasági és politikai kapcsolatokat, valamint segítik a demokratikus folyamatok kibontakozását (Kárpátalja online, 2007. február). A tagság már csak



azért sincs napirenden Ukrajna esetében egyelőre, mert míg Lengyelország és Magyarország támogatja, az EU-10-ek többsége általában ellenzi felvételét.

A lehetséges tagjelölt országok közül az integrációs folyamatban, és támogatottságukban is legmesszebb egyelőre Szerbia, Bosznia-Hercegovina, Albánia, Moldova, és Grúzia van (hvg, 2006. december 23.). Az európai integráció és a bezárkózás esélye között lévő Szerbia esetében a

csatlakozási tárgyalások 2006-ban – hasonló okból kifolyólag, mint Horvátország ügyében – megszakadtak, de a társulási és stabilizációs megállapodás körüli tárgyalások előreláthatóan 2007. márciusában folytatódnak (MTI, 2007. január).

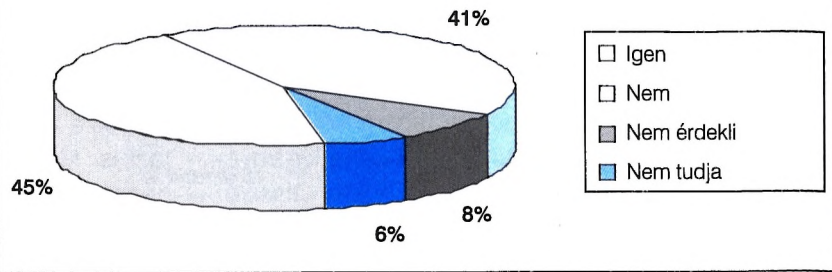
A MAGYAR GAZDASÁG ÉS AZ UNIÓ KAPCSOLATÁNAK MEGÍTÉLÉSE

Amikor a 3. ábrán azt vizsgáltuk, hogy az alany szerint a csatlakozás óta eddig Magyarország számára a tagság előnyt, vagy hátrányt jelentett-e az ország számára, a jelentős előnyt és az inkább előnyt választók összesen 54%-ot tettek ki az összes megkérdezethez képest. Ha lényegében ugyanezt a kérdést tesszük fel, de az ország jövőjére vonatkozóan, akkor azok aránya már 63%, akik a tagságtól pozitív gazdasági fejleményekre számítanak (14. ábra). Tehát a gazdasági szektort vizsgálva megállapítható, hogy a makrogazdasági mutatók és az EU tagság kapcsolatának pozitív megítélése általában a jelenben is tapasztalható, de a jövőre nézve ez a nézőpont még optimistább.

15. ábra

Az euró bevezetésével kapcsolatos várakozások

Várja-e az euró magyarországi bevezetését? (N=524)



Az Európai Unió eurozónájához tartozó tagállamok hivatalos pénzneme az euró. 2007. január 1-jétől Szlovéniával együtt már 13 ország fizetőeszköze. A gyakorlatban 2002 óta létező euró mint fizetőeszköz bevezetése nemzetállami szinten olyan előnyökkel jár többek között, mint például az árfolyamkockázatok megszűnése, olcsóbbá váló import megjelenése, növekvő kereskedelmi aktivitás, ösztönzőbb hatása a piaci versenyre, a tagországok közötti utazás könnyebbé és olcsóbbá válása (Piac és Profit, 2007. január). Bár a tények nem erősítették meg az eurozóna országaiban, azok lakosainak 68%-a mégis úgy gondolja, hogy az euróra való áttérés áremelkedést eredményezett (Eurobarometer 66).

Magyarországon az euró bevezetése akkor teljesül, ha a gazdaság eleget tud tenni a maastrichti konvergencia-kritériumoknak. Ezek a következők:

- árfolyamstabilitás,
- árstabilitás,
- fenntartható költségvetési pozíció,
- kamatkonvergencia.

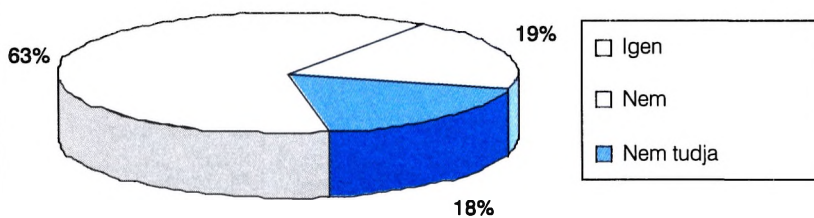
Az ezen kritériumokon belüli előírások jelenleg nem teljesíthetők. Gyurcsány Ferenc szerint az euró 2010 és 2014 között vezethető be Magyarországon, aki szerint az inflációs kritérium (3% alá szorítása) lesz a következő feladat (mszp.hu, 2007. március 5.).

Az eurozónához való várható csatlakozás időpontjának folyamatos kényszerű kitolása is azt eredményezi, hogy bár az emberek többsége tisztában van a közös fizetőeszköz előnyeivel, mégis elhidegül tőle. Igen éles kontraszt olvasható le az adatokból (15.

14. ábra

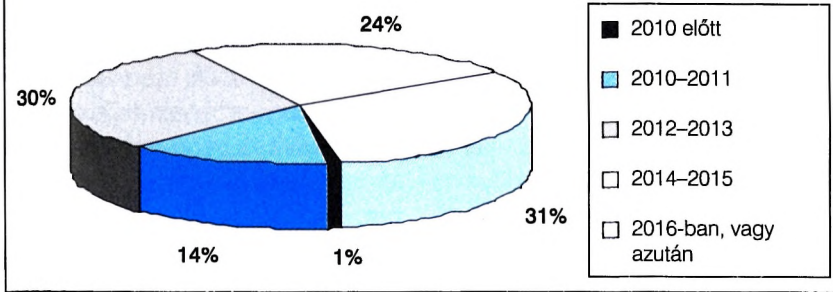
Az EU tagság hatása a magyar gazdaságra

Ön szerint Magyarország gazdaságának hosszú távon használ-e az EU tagság? (N=526)



Az euró hazai bevezetésének várható időpontja

Ön szerint mikor válik Magyarország az euróövezet tagjává? (N=521)



ábra): míg 45% várja az euró bevezetését, 41% elutasítja azt. A válaszadók igen megosztottak a kérdésben, és relatív alacsony azoknak az aránya, akiket az euró bevezetése nem érdekel (8%).

„Az eurozónához való várható csatlakozás időpontjának folyamatos kényszerű kitolása is azt eredményezi, hogy bár az emberek többsége tisztában van a közös fizetőeszköz előnyeivel, mégis elhidegül tőle. Igen éles kontraszt olvasható le az adatokból: míg 45% várja az euró bevezetését, 41% elutasítja azt. A válaszadók igen megosztottak a kérdésben, és relatív alacsony azoknak az aránya, akiket az euró bevezetése nem érdekel (8%).”

A Gallup felmérése szerint 2003. márciusában a magyarok 54% támogatta, és 23% ellenezte, míg 2004. tavaszán 63%-ban támogatták, és szintén 23%-ban elutasították az eurót. 2006. tavaszáig az eurót támogatók aránya tovább emelkedett 66%-ig (Eurobarometer 65). A 2006. őszi végzett Eurobarometer az euró magyar támogatottságát nem, de a már a Gazdasági és Monetáris Unióhoz tartozó államokban élők euróval kapcsolatos elégedettségét mérte. Ennek során átlagosan csupán 48% nyilatkozott úgy, hogy számára a közös valuta bevezetése előnyt jelentett – elsősorban utazási könnyebbség miatt. Az euró támogatottsága Magyarországon is több mint 20%-kal esett vissza 1 év leforgása alatt, ami tehát nem feltétlenül csupán nemzeti jelenség.

„31%-kal a legtöbben úgy gondolják, hogy az új valutát hazánkban csak 2016-ban vagy azután vezetik be. (...) Csupán 1% gondolja úgy, hogy az eurót még 2010 előtt bevezethetik.”

zati kommunikáció témára vonatkozó állításainak. Másik lehetséges magyarázat, hogy az emberek kisebb része hiszi, hogy a kormány konvergencia programja a vállalt időre teljesíthető. Csupán 1% gondolja úgy, hogy az eurót még 2010 előtt bevezethetik.

A SZABAD MUNKAERŐVÁLLALÁS LEHETSÉGES KÖVETKEZMÉNYEI

Ha minden egyén logikusan mérlegelve is válaszolna meg az egyes kérdéseket, természetesen akkor is kikerülhetetlen a szubjektivitás faktora. Ilyenformán a kérdés szerkesztése során egyebek

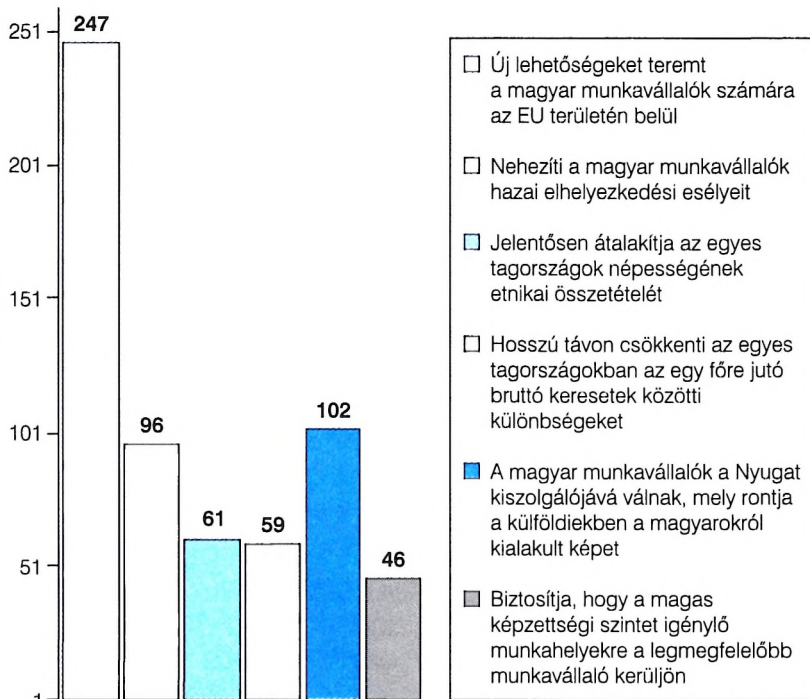
mellett az is szempont volt, hogy a lehetséges 5 válasz között közel egyenlő arányban legyenek olyan válaszlehetőségek, amelyek a magyarokban pozitív, illetve negatív érzeteket kelthetnek.

A szabad munkaerő-vállalás elsősorban célországává Nagy-Britannia vált – főképp a lengyel szakmunkások számára, miközben az angol állampolgárok közül is kb. minden 10. hagyja el hazáját azért, hogy az EU más országában telepedjen le egy magasabb életszínvonal reményében (hvg, 2007. febru-

17. ábra

A szabad munkaerővállalás lehetséges következményei

Az alábbiak közül melyik állítással ért leginkább egyet az Európai Unióban a szabad munkaerővállalás lehetőségének hatásaival kapcsolatban? (N=611)



ár 17.). Az Unió 2007-es bővítésével a fluktuáció várhatóan növekedni fog az EU területén belül. Vizsgáljuk meg a magyarok véleményét a kérdésben.

Ahogy a 17. ábrából is látható, a magyarok leginkább azzal a kijelentéssel értettek egyet, hogy a szabad munkaerő-vállalás új lehetőségeket teremt számukra az Unió területén belül. Ezt a lehetőséget a kérdésre válaszolók közül 247 fő említette. Sorrendben a második és a harmadik helyen említették a megkérdezettek azt, hogy a magyarok a Nyugat kiszolgálójává válnak (102 fő), illetve, hogy a lehetőség nehezíti a magyar munkavállalók hazai elhelyezkedési esélyeit (96 fő) – azaz ennyien tartanak attól, hogy más uniós állampolgár munkavállalási célországga Magyarország, és ezzel veszélyezteti állását. Ezeket a negatív lehetőségeket említők aránya azonban elmarad azokétól, akik a szabad munkaerő-vállalásnak az előnyeit tartják fontosabbnak.

A TAGSÁG HATÁSA A TÁRSADALMI ÉRTÉKEKRE

A 18. ábrán az látható, hogy a megkérdezettek milyen arányban és hogyan ítélték meg azt, hogy az Unió tagországainak kultúrájára, szokásaira milyen hatást fejt ki az uniós közösséghez való tartozás.

Ez a fajta törvényszerű befolyásoltság természetesen indirekt módon hat. A válaszadóknak tulajdonképpen azt kellett mérlegelniük, hogy ez a hatás az ő nézőpontjukból inkább előnyös, vagy inkább hátrányos: azaz az-e a fontosabb tényező, hogy a közösségi kultúra veszélyezteti a nemzeti egyediséget megtestesítő értéket, vagy sem.

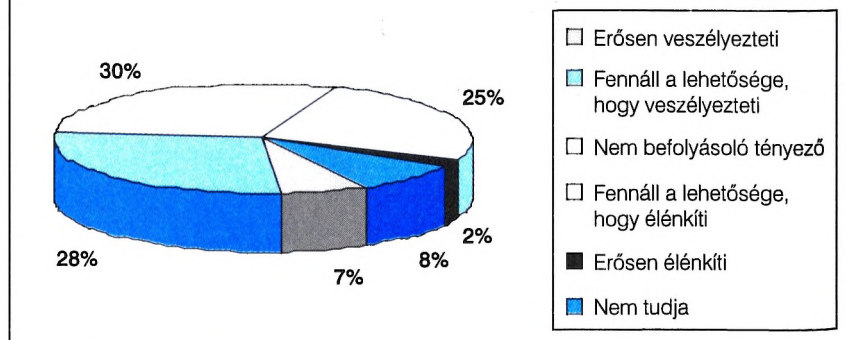
A válaszadók összesen 35%-a gondolja úgy, hogy a tagországok kultúráját inkább veszélyeztetik az Európai Unióhoz való tartozás ve-

lejárói, míg összesen 27% nyilatkozott úgy, hogy ez a befolyás inkább élénkítő hatást képvisel. Mindeközben magas azok aránya, akik szerint a kérdés a nemzetek szokásaira és kultúrájára nem hat befolyással (30%). Érdemes lenne a kérdést az EU-10-ek állampolgárainak is feltenni, illetve a kérdés feltevését Magyarországon a későbbiekben megismételni.

18. ábra

A tagság hatása a társadalmi értékekre

Ön szerint milyen hatással van az egyes tagországok szokásaira és kultúrájára az uniós tagság? (N=528)



IRODALOMJEGYZÉK

MAGYAR GALLUP INTÉZET (2004. március): CCEB 2004. 1. gyorsjelentés

(www.gallup.hu/Gallup/release/eurobarometer/040508_cceb2004_1.htm)

MAGYAR GALLUP INTÉZET (2003. március): Nőtt az EU tag-ság támogatottsága

(www.gallup.hu/Gallup/release/mo_eu_030331.htm)

EUROBAROMETER (2005. ősz): Közvéleménykutatás az Európai Unióban

(http://www.tns-global.hu/eurobarometer/EB64_exsummaryHU.doc)

EUROBAROMETER (2006. tavasz): Közvéleménykutatás az Európai Unióban

(www.eu.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb65/osszefogl.doc)

EUROBAROMETER (2005. tavasz): Közvéleménykutatás az Európai Unióban

(ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb63/eb63_nat_hu.pdf)

EUROBAROMETER (2004. tavasz): Közvéleménykutatás a tagjelölt és csatlakozó országokban

(www.gallup.hu/Gallup/release/eurobarometer/040508_cceb2004_1.htm)

EUROBAROMETER (2006. ősz): Közvéleménykutatás az Európai Unióban

(ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb66/eb66_hu_nat.pdf)

EUREGIO (2001): A burgenlandi lakosság hozzáállása Magyarország EU-csatlakozásához. Tanulmány, EuRegio Titkárság, Eisenstadt

MAGYAR GALLUP INTÉZET (2001. január): Nemzetközi összehasonlító vizsgálat Magyarország uniós csatlakozásáról

(http://www.gallup.hu/gallup/release/mo_eu_010131.htm)

SZABAD ÚJSÁG (2006. január 11.): EU-közvélemény

(http://www.hhrf.org/szabadujsg/modules.php?name=News&new_topic=15)

GFK HUNGÁRIA SAJTÓSZOLGÁLAT (2007. február 28): EU index: A magyarok az átlagnál is borúlátóbbak

(<http://www.gfk.hu/sajtokoz/articles/200702281200.htm>)

KÁRPÁTALJA ONLINE HETILAP (2007. február 2.): EU-Ukrajna: Óvatos barátság?

(<http://www.karpatok.uzhgorod.ua/hetilap/archivum/316szam/v9.html>)

BUDAPEST ANALYSES (2005. szeptember 16.): Az euró támogatottsága Magyarországon

(http://www.budapestanalyses.hu/docs/Hu/Elemzések_Archivum/analysys_76_hu.html)

NÉPSZABADSÁG ONLINE (2006. december 28.): Lélektani háttér alatt az euró támogatottsága

(<http://nol.hu/cikk/429613/>)

mszp.hu (2007. március): 2010–2014 között lehet euró

(<http://www.mszp.hu/index.php?gcPage=public/hirek/mutatHir&fnHid=102595>)

MDF EURÓPAI PORTÁL (2007): Eufórum Hírlevél 2/49. szám

(http://eu.mdf.hu/index.php?akt_menu=79&hlev_kirak_id=159&kirak=1#5956)

EURÓPAI BIZOTTSÁG 520/2003: Kultúrák közötti kapcsolatok

(www.ofakht.hu/index/html/szp/ehhirek/2004jan.pdf)

PIAC ÉS PROFIT (2007. január): Euróközérzet. Piac és Profit Kiadó Kft, Budapest. 29. o.

HVG (2007. február 17.): Az angolok kimenetele. HVG Kiadó ZRt, Budapest. 37–38. o.

HVG (2006. december 16.): Válogatóverseny. HVG Kiadó ZRt, Budapest. 8–11. o.

HVG (2006. december 16.): Fékezett török EU-csatlakozás. HVG Kiadó Zrt, Budapest. 12. o.

PIAC ÉS PROFIT (2006. december): Évfordulós tanulságok. Piac és Profit Kiadó Kft, Budapest. 22–24. o.

PIAC ÉS PROFIT (2006. december): Konvergencia-kritériumok. Piac és Profit Kiadó Kft, Budapest. 27. o.

*Krajcsák Zoltán
okleveles faipari mérnök,
egyetemi szakmérnök menedzser szakon,
okleveles mérnök-tanár hallgató*